

включає використання лексичних, граматичних, стилістичних та паралінгвальних засобів, які підсилюють ефект впливу та створюють переконливе рекламне повідомлення.

Додатково перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення особливостей взаємодії вербальних і невербальних компонентів рекламного дискурсу, а також способів адаптації англомовної реклами до різних культурних контекстів. Такі дослідження дозволять детальніше виявити механізми, що формують комунікативно-прагматичну специфіку англомовного рекламного дискурсу, та оцінити його роль у глобальному інформаційному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арешенкова О. Ю. (2016). Комунікативно-прагматичні та стилістичні параметри рекламного тексту : дис. канд. філол. наук : 10.02.01 ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро., 230 с.
2. Безугла Т. А. (2017). Англо- і німецькомовний рекламний дискурс: полікодовий лінгвопрагматичний підхід : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 304 с.
3. Булик Ю. В. (2009). Рекламний текст в параметрах аксіологічної прагмалінгвістики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. Харків, 20 с.
4. Киричук Л. М. (2012). Маніпулятивний потенціал імпліцитної оцінки в рекламі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна*. Вип. 26. С. 126–127.
5. Киричук Л. М. (1999). Прагмасемантичні особливості категорії оцінки в рекламному тексті (на матеріалі реклами журналу «Time») : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Київ. держ. лінгв. ун-т. Київ, 19 с.
6. Кірієнко М. М. (2023). Мовленнєва реалізація локальної стратегії встановлення і підтримування контакту: тактика фасцинації (на матеріалі програми Ларрі Кінга). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. Вип. 36. С. 92–99.
7. Крамаренко М. Л. (2005). Аксіологічна прагмасемантика англомовного рекламного тексту : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Донецький національний ун-т. Донецьк., 21 с.
8. Македонова О. Д. (2017). Лінгвостилістична організація та прагматичне функціонування англійськомовного рекламного дискурсу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 229 с.
9. Романюк С. К. (2014). Оцінка та її різновиди в американському комерційному журнальному рекламному дискурсі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 2. С. 164–167.
10. Тищенко О. О. (2018). Комунікативно-прагматичні особливості британської телевізійної реклами. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. № 37. том 2. С. 152–154.
11. Хоменко Г. Є. (2010). Прагматика сучасного рекламного тексту. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. Вип. 5. С. 221–225.

УДК 821.111.092(73+410):791(100)

DOI: 10.31652/2786-9083-2025-6(2)-102-110

*Юсупова Марія, магістрантка кафедри германської
філології, перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету імені
Михайла Коцюбинського
uspvms@ukr.net*

*Тетяна Мельник, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету імені
Михайла Коцюбинського
ORCID ID: 0000-0002-2258-7389
Scopus-Author ID: 585199722000*

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ КЛАСИЧНИХ ЗАРУБІЖНИХ ТВОРІВ І КІНОАДАПТАЦІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОЇ РЕЦЕПЦІЇ ЧИТАЧІВ

У статті розглядається комплексна проблема кіноадаптації класичних зарубіжних творів через призму компаративного аналізу, що дозволяє виявити як спільні, так і відмінні механізми трансформації при переході від літературного тексту до кінематографічної інтерпретації. Дослідження фокусується на адаптаціях трьох концептуально різних творів: роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі», роману Дж. Остін «Гордість і упередження» та антиутопії Р. Бредбері «451° за Фаренгейтом».

У статті проаналізовано ключові теоретичні підходи до адаптації (Hutcheon, Cartmell & Whelehan, Sanders), а також розглянуто український науковий дискурс щодо міжмедійності та постмодерної рецепції (М. Павлишин, Н. Ткаченко, І. Бондар-Терещенко). Методологічно застосовано компаративний, культурологічний, структурно-символічний та герменевтичний підходи. Автори демонструють, що кіноадаптація виступає автономною художньою формою, котра одночасно зберігає ключові смисли першоджерела та трансформує їх у бік нових актуалізацій — естетичних, ідейних та соціокультурних.

Конкретні приклади змін включають: візуалізацію метафор у фільмі База Лурмана, режисерську інтонацію у версії Джо Райта та модифікацію антиутопічного нарративу в інтерпретаціях Трюффо та Бахрані. Робота підкреслює, що порівняльний аналіз адаптацій дозволяє глибше зрозуміти механізми культурної трансмісії та окреслити перспективи подальших міждисциплінарних досліджень.

Ключові слова: кіноадаптація, компаративний аналіз, міжмедійність, інтерпретація, екранізація, культурний контекст.

*Mariia Yusupova, Master's student at the Department of Germanic Philology,
Translation and Foreign Literature,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
uspvmsn@gmail.com*

*Tetiana Melnyk, PhD in Philology,
Associate Professor at the Department of Germanic Philology,
Translation and Foreign Literature
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
ORCID ID: 0000-0002-2258-7389
Scopus-AuthorID: 58519972200
tatiana.n.melnik@gmail.com*

COMPARATIVE ANALYSIS OF CLASSICAL FOREIGN LITERARY WORKS AND THEIR FILM ADAPTATIONS AS A MEANS OF DEVELOPING READERS' CRITICAL RECEPTION

This article explores the complex issue of film adaptation of classical foreign literary works from a comparative perspective, revealing both shared and divergent mechanisms in the transition from literary text to cinematic interpretation. The study focuses on adaptations of three conceptually distinct works: F. S. Fitzgerald's *The Great Gatsby*, J. Austen's *Pride and Prejudice*, and R. Bradbury's *Fahrenheit 451*.

Theoretical frameworks (Hutcheon; Cartmell & Whelehan; Sanders) and Ukrainian scholarship on intermediality and postmodern reception (Pavlyshyn; Tkachenko; Bondar-Tereshchenko) are reviewed. Methodologically, the study employs comparative, cultural, structural-symbolic, and hermeneutic approaches. The article demonstrates that film adaptation functions as an autonomous artistic form that both preserves the core meanings of the source text and transforms them into new aesthetic, ideological, and socio-cultural actualizations.

Specific examples include the visualization of metaphors in Baz Luhrmann's film, directorial intonation in Joe Wright's adaptation, and the modification of the dystopian narrative in interpretations by Truffaut and Bahrani. The study

concludes that comparative research into adaptations enhances understanding of cultural transmission mechanisms and points to avenues for further interdisciplinary exploration.

Keywords: film adaptation; comparative analysis; intermediality; interpretation; screen adaptation; cultural context.

Актуальність. Проблематика адаптації літературних творів у кіно вимагає ретельного опрацювання у зв'язку з трансформацією медіапростору ХХ–ХХІ століть. Екранні форми комунікації набувають дедалі більшого значення у формуванні масової свідомості, отже питання збереження й репрезентації культурної пам'яті стає ключовим як для літературознавства, так і для культурології та кінонауки.

Сучасні адаптації не лише консервативно повторюють сюжети, але й активно модифікують художній матеріал під впливом таких чинників, як глобалізація, технологічний прогрес, зміна аудиторних практик та оновлення естетичних смаків. Цей процес вимагає методологічно обґрунтованого підходу, що поєднав би компаративні інструменти з культурологічним баченням.

Крім того, у контексті викликів цифрової епохи актуальним постає питання про роль кіноадаптації у формуванні освітніх наративів та у розширенні доступу до класичної літератури для нових поколінь. Аналітичне вивчення адаптацій дозволить окреслити механізми, завдяки яким літературні тексти зберігають свою актуальність у змінених умовах культурного споживання.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. У науковому дискурсі часто виникає питання: чи може кіно відтворити внутрішні моновиміри літературного тексту, особливо в романах з глибокими психологічними мотивами та детальною ліричною оповіддю. Ця проблема стосується, насамперед, романних форм, де внутрішній монолог і авторська оповідь несуть значущі смислові шари.

Методологічна проблема полягає у виборі адекватних інструментів для порівняння літературного тексту та його кіноверсії: чи достатньо аналізу сюжету, чи потрібно враховувати візуальні, музичні, монтажні та інші кінематографічні коди.

Для практичного вирішення цих питань пропонується інтегративна методика, що поєднує герменевтичну інтерпретацію з формальним та інтермедіальним аналізом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лінда Хатчен у праці “A Theory of Adaptation” систематизує адаптацію як багатовимірний процес, окреслюючи її як феномен, що включає рецепцію, інтерпретацію та творчу трансформацію. Л. Хатчен розглядає адаптацію як культурний акт, що змінюється в залежності від умов рецепції і медіаконтексту (Hutcheon, 2013).

Дебора Картмелл та Імельда Вілен акцентують на «нечистоті» кінематографу: адаптація не може бути зведена до прямого перекладу, адже вона завжди взаємодіє з іншими культурними практиками — рекламою, індустрією, авторською інтенцією режисера (Cartmell & Whelehan, 2010). Ця перспектива

дозволяє зрозуміти, чому одна й та ж літературна основа породжує різні кінематографічні продукти.

Джулі Сандерс у “Adaptation and Appropriation” робить наголос на процесі “пере-присвоєння” (appropriation), коли елементи тексту набувають нових значень у межах іншої культурної парадигми (Sanders, 2006). Сандерс також розрізняє адаптацію, перефразування та інші форми трансформації тексту.

Український науковий дискурс доповнює іноземні підходи локальними спостереженнями: М. Павлишин (2018) аналізує постмодерні практики екранізації, зокрема інтертекстуальність та цитатність; Н. Ткаченко (2019) — питання емоційної і візуальної реконструкції жіночої прози; І. Бондар-Терещенко (2020) зосереджується на образній системі антиутопічних адаптацій.

Усі ці підходи формують методологічну базу для компаративного аналізу: поєднання загальнотеоретичних уявлень з детальними емпіричними прикладами дозволяє побудувати цілісну картину трансформацій літературної класики в кіно.

Мета дослідження полягає у виявленні спільних та відмінних трансформаційних механізмів при переході класичних зарубіжних творів від літературного тексту до кінематографічної інтерпретації. Дослідження спрямоване на аналіз екранізацій романів Ф.С.Фіцджеральда «Великий Гетсбі», Дж. Остін «Гордість і упередження» та Р. Бредбері «451° за Фаренгейтом», щоб показати, як кіноадаптація зберігає ключові смисли першоджерела та одночасно створює нові естетичні, ідейні й соціокультурні актуалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ф.С. Фіцджеральд у романі «Великий Гетсбі» (Fitzgerald, 1925) створює багатопланову картину американського суспільства 1920-х років, де основними темами стають прагнення до соціального успіху, конфлікт ілюзії та реальності, а також пошук особистого щастя в умовах матеріального достатку. Оповідь ведеться від імені Ніка Керравея, що дозволяє читачеві оцінювати події через призму відстороненого спостереження, зберігаючи при цьому доступ до психологічних станів персонажів. Така перспектива дозволяє детально відстежити розвиток персонажів і тонко передати внутрішні переживання, особливо Гетсбі та Дейзі. Ф.С. Фіцджеральд формує символічну систему, де ключові мотиви — зелений вогник на причалі, розкішні вечірки, костюми героїв та архітектура особняків — відображають ілюзії, надію та марність «американської мрії». Зелений вогник, наприклад, уособлює прагнення до недосяжного ідеалу та водночас нагадує про обмеженість людських можливостей, а вечіркові декорації та костюми вказують на соціальні маски і плинність цінностей (Гаврилюк, 2019; Ковбаса, 2020). Як зазначає М. Павлишин (2018), постмодерні інтертекстуальні та цитатні прийоми, присутні у романі, підкреслюють складність культурних кодів і їхню багатовимірність у сприйнятті читачем.

Ключовий мотив роману — «американська мрія» — особливо наочно проявляється у сценах взаємодії Гетсбі з Дейзі та через його постійне спостереження за зеленим світлом: «Gatsby believed in the green light, the orgastic

future that year by year recedes before us» (Fitzgerald, 1925, с. 180). Цей символ одночасно втілює надію та неможливість досягнення ідеалу, демонструючи конфлікт між мрією та соціальною реальністю, який залишається актуальним і для сучасної аудиторії. Водночас розкішні вечірки, де присутні гості з різних соціальних верств, демонструють плинність цінностей та розрив між зовнішньою феєрією і внутрішньою пусткою життя персонажів.

У кінематографічній інтерпретації База Лурмана (2013) символи роману набувають нових вимірів і глибини. Зелений промінь світла на пристані стає ключовим візуальним мотивом, підкреслюючи прагнення до недосяжного і водночас ілюзійність мрії (Luhmann, 2013). Б. Лурман застосовує гіперстилізацію, а музичний супровід поєднує класичну музику з сучасним попом і хіп-хопом, створюючи анахронічний місток між 1920-ми роками та сьогоденням. Ця комбінація музики та візуальних рішень посилює емоційну напругу, акцентує соціальні контрасти та підкреслює універсальність теми прагнення до успіху (Ткаченко, 2019).

Монтажні прийоми Б. Лурмана та використання кольорової палітри допомагають виділити два протилежні режими сприйняття: масовий, карнавальний простір вечірок, де камера швидко переміщується між гостями, світло й тіні створюють хаотичну енергію, і камерні, інтимні сцени, як-от зустріч Гетсбі та Дейзі у нічному саду чи на терасі, де повільні плани та приглушене світло передають психологічну напруженість і вразливість персонажів. Такий контраст дозволяє глядачу одночасно відчувати і соціальну поверховість, і глибину особистих переживань героїв.

Особливу увагу варто приділити візуалізації символів: Б. Лурман трансформує зелений вогник у кінематографічну домінанту, яка постійно нагадує про недосяжність ідеалу. Символіка костюмів, особливо вечірніх суконь та джентльменських піджаків та сорочок, підкреслює не лише класові розходження, а й психологічний стан персонажів: яскраві кольори часто супроводжують емоційний підйом, тоді як приглушені та темні тони — моменти розчарування чи внутрішньої ізоляції (Бондар-Терещенко, 2020).

Цікаво, що в контексті Б. Лурмана архітектурні елементи та інтер'єри особняків стають додатковим засобом трансформації літературного тексту в кіно. Наприклад, особняк Гетсбі з величезними панорамними вікнами та відкритими просторами підкреслює соціальну показність і в той же час створює відчуття самотності, що резонує з авторським задумом Ф.С. Фіцджеральда. Водночас взаємодія персонажів у таких просторах демонструє психологічну динаміку: тісні кімнати під час конфліктних сцен чи великі зали під час вечірок — усе працює на передачу сенсу (Ковбаса, 2020).

Таким чином, Б. Лурман одночасно зберігає символіку першоджерела й трансформує її, створюючи нові смислові та естетичні нашарування. Його адаптація демонструє, як кінематограф може не лише передавати сюжет, а й поглиблювати розуміння психології та соціокультурних контекстів, закладених у романі. Трансформації сцен, музики, кольору та монтажу відповідають ідеї

Дж. Сандерс (2006) про «appropriation», де літературний матеріал отримує нові значення та форму у межах іншого медіуму, зберігаючи при цьому ключові теми: прагнення до успіху, конфлікт ілюзії та реальності, соціальна мобільність і емоційна вразливість.

Дж. Остін у романі «Гордість і упередження» (Austen, 1813) створює тонку соціально-психологічну картину англійського провінційного суспільства початку XIX століття, де основними темами стають взаєморозуміння між людьми, конфлікт гордості та упередження, а також пошук щирих почуттів у світі, що керується соціальними нормами та економічними обмеженнями. Оповідь ведеться від третьої особи з обмеженим фокусом на емоційний стан головної героїні, Елізабет Беннет, що дозволяє читачеві оцінювати події як зовнішньо, так і через її внутрішній досвід. Така перспектива створює багатшарову систему психологічного сприйняття: читач бачить поведінку персонажів, їхні соціальні маски та водночас отримує доступ до суб'єктивного світу Елізабет, яка часто коментує абсурдність соціальних норм або внутрішні мотиви інших героїв (Ковбаса, 2020; Павлишин, 2018).

Символіка роману проявляється через архітектуру маєтків, костюми та соціальні події. Наприклад, особняк Дарсі й Пемберлі стає образом стабільності, добробуту та моральної сили, тоді як будинок Беннетів відображає нестабільність та соціальні обмеження родини. Елізабет і Дарсі проходять через внутрішні трансформації: гордість Дарсі та упередження Елізабет спершу перешкоджають взаєморозумінню, але поступово відпускаються під впливом розуміння, поваги та справжніх почуттів (Austen, 1813, с. 152). Як зазначає Гаврилюк (2019), ці внутрішні конфлікти створюють динаміку розвитку персонажів і стають основою для подальших взаємодій та соціальної критики.

Кінематографічні адаптації Дж. Остін, зокрема фільм Джо Райта (2005), зберігають ключові мотиви та символіку твору, одночасно надаючи їм нові кінематографічні форми. Візуальна композиція, операторська робота та монтаж акцентують соціальні контрасти та психологічний стан персонажів. Наприклад, сцена першого балу у фільмі демонструє тісні приміщення, швидкий ритм камерних переміщень та яскраві костюми гостей, що підкреслює соціальну напругу та обмеженість простору для щирих почуттів. У той же час Пемберлі показаний у розлогіх панорамних планах, що підкреслює моральну стійкість Дарсі та його статус, водночас створюючи відчуття відкритості і свободи, що контрастує із соціальними обмеженнями ранніх сцен (Rite, 2005).

Особливу увагу Дж. Райт, як і Б. Лурман приділяють деталям костюмів та сценографії. Кольорові рішення, наприклад, використання спокійних і природних тонів для сцен у Пемберлі та яскравих, насичених для балів, передають психологічний стан героїв і відчуття внутрішньої свободи або обмеження (Ткаченко, 2019). Діалоги та невербальні знаки, як-от погляди та жести Елізабет і Дарсі, стають важливими інструментами передачі характерів та соціальних відносин, що, у свою чергу, відображає ключову літературну тему конфлікту гордості та упередження: «She is tolerable, but not handsome enough to

tempt me» (Austen, 1813, с. 22) — сцена, яка візуалізується через інтонації, рухи та камерну роботу у фільмі, підкреслюючи перший образ Дарсі та психологічний бар'єр для взаєморозуміння.

Монтажні рішення та ритм сцен у фільмі дозволяють глядачу одночасно відчувати соціальну напругу та психологічну глибину персонажів. Камера Райта часто використовує плавні рухи та довгі плани під час моментів роздумів або внутрішніх зітхань героїв, а під час балів і суспільних заходів — динамічні переміщення між персонажами, створюючи контраст між зовнішньою показністю і внутрішньою щирістю (Бондар-Терещенко, 2020).

Таким чином, адаптація Дж. Райта зберігає ключову символіку першоджерела й одночасно розширює її через візуальні та аудіальні засоби, підкреслюючи соціальні та психологічні конфлікти. Взаємодія літературного тексту та кінематографу демонструє, як візуальні та звукові рішення можуть поглиблювати розуміння мотивів та емоцій героїв, а також передавати соціально-психологічний контекст, закладений Дж. Остін у романі (Гаврилюк, 2019; Ковбаса, 2020; Ткаченко, 2019).

Р. Бредбері у романі «451° за Фаренгейтом» (Bradbury, 1953) створює антиутопічний світ, де книги заборонені, а знання та критичне мислення піддаються систематичному нищенню. Центральним символом роману є вогонь, який одночасно руйнує культуру та очищує суспільство від індивідуального мислення. Книги у романі виступають як носії пам'яті, свідомості та свободи, тоді як фаєрмени — інструменти державного контролю і репресій (Гаврилюк, 2019). Через образ головного героя, Гая Монтага, Р. Бредбері показує процес особистої трансформації: від байдужого виконавця влади до свідомого опору тоталітарній системі. У тексті постійно присутня метафоричність, яка підкреслює конфлікт між знанням і незнанням, інтелектуальною свободою та цензурою: «It was a pleasure to burn» (Bradbury, 1953, с. 1) — перший рядок роману, що одночасно шокує і задає тон для всього твору.

Антиутопічна структура роману розкривається через концентровану символіку та композицію: вогонь як руйнівний і трансформаційний елемент, книги як носії індивідуальної пам'яті, медіа як засіб маніпуляції суспільною свідомістю. Значущою є і соціальна ізоляція персонажів, що підкреслює дегуманізацію та пригнічення критичного мислення (Павлишин, 2018; Ткаченко, 2019). Автор створює багаторівневу систему конфліктів: внутрішні переживання героя, соціальні обмеження та протистояння державному контролю формують динамічний наратив, який підкреслює актуальність проблеми в будь-який історичний період.

Екранізації роману Франсуа Трюффо (1966) та Раміна Бахрані (2018) представляють різні кінематографічні інтерпретації антиутопії. Ф. Трюффо зосереджується на ліричній алегоричності, передаючи механічність суспільства через сухий, дещо театральний стиль та відстороненість камерних планів. Монтажні рішення підкреслюють холодність і регламентованість світу, де людські емоції та індивідуальність приглушені. Наприклад, сцени спалення книг

показані через уповільнені рухи та сувору геометрію кадру, що створює ефект відстороненої спостережливості та символічного тиску на глядача (Бондар-Терещенко, 2020).

У версії Р. Бахрані (2018) антиутопічна проблема переноситься у сучасну цифрову епоху. Ключовий конфлікт зміщується з фізичного знищення книг на контроль інформації та маніпуляцію цифровими даними. Фільм демонструє алгоритми рекомендацій, цензуру новин та психологічний контроль, що підкреслює актуальність проблеми у світі масових медіа та соціальних платформ. Використання сучасної музики, динамічного монтажу та кінематографічних засобів передачі емоцій дозволяє глядачеві відчути тиск і страх, характерні для тоталітарних систем, але у контексті сучасної культури (Ковбаса, 2020).

Особливу увагу в обох адаптаціях приділено внутрішньому розвитку Монтега: його зростання від бездумного виконавця до свідомого опору зображується через різні кінематографічні засоби. Ф. Трюффо акцентує на ліричній алегоричності, використовуючи прості, геометрично точні кадри та акцентуючи світло й тінь, що підкреслює внутрішню боротьбу героя. Р. Бахрані застосовує швидкі монтажні переходи, яскраву колірну палітру і сучасні технологічні мотиви, підкреслюючи соціальний контекст та технологічний контроль. У сцені розпалу інформаційного конфлікту Р. Бахрані показує, як алгоритми та маніпуляції впливають на свідомість людей, а внутрішній монолог Монтега переданий через голос за кадром та інтегровані графічні елементи, що підкреслює психологічний стан героя (Гаврилюк, 2019; Павлишин, 2018).

Порівняльний аналіз обох екранізацій показує, що центральний символ вогню та книги зберігає своє смислове навантаження: це руйнівна сила, що одночасно виступає метафорою очищення та самопізнання. Водночас режисерські інтерпретації відрізняються: Ф. Трюффо робить акцент на алегоричній, майже театральній формі, а Р. Бахрані переносить сюжет у соціально-технологічний контекст сучасності, адаптуючи літературний текст до нових реалій цифрової культури. Таким чином, кінематографічні рішення поглиблюють розуміння теми цензури, контролю та опору, одночасно зберігаючи ключові літературні смисли (Sanders, 2006; Cartmell & Whelehan, 2010).

Порівняння цих творів показує, що кінематографічні адаптації зберігають ключові мотиви та символіку оригіналів, одночасно трансформуючи їх для сучасної аудиторії: «Великий Гетсбі» оживає через музику та візуальні ефекти, «Гордість і упередження» – через психологічну деталь і монтаж, «451° за Фаренгейтом» – через технологічний та інформаційний контекст (Павлишин, 2018; Бондар-Терещенко, 2020).

Висновки і перспективи подальших розвідок. На підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що кіноадаптація є діалектичним процесом, у якому відбувається не лише репрезентація, а й творче переосмислення

літературного твору. Це означає, що фільм може існувати як самостійний художній об'єкт, котрий діалогізує з першоджерелом.

Практичні наслідки дослідження полягають у наступному: викладачі літератури можуть використовувати адаптації як навчальний інструмент для розгляду процесів інтерпретації; культурологи — для вивчення механізмів трансляції ідей; кінокритики — для аналізу естетичних стратегій режисера.

Перспективними напрямками подальшої роботи є міждисциплінарний аналіз адаптацій (наприклад, із залученням медіастудій), порівняння адаптацій у різних культурних контекстах (національні ремейки), а також дослідження ролі цифрових платформ у формуванні нових форм рецепції класики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар-Терещенко, І. (2020). Між текстом і кадром: образи утопії й антиутопії в кінематографі. *Філологічні студії*, 12(3), 73–80.
2. Гаврилюк, Л. (2019). Екранізація як форма інтерпретації художнього тексту. Вінниця: ВДПУ Press.
3. Ковбаса, І. (2020). Література і кіно: трансформація тексту в екранній формі. Київ: KNU Press.
4. Павлишин, М. (2018). Постмодернізм у кінематографічній культурі: між текстом і екраном. Київ: Академвидав.
5. Таратута, С., Мельник, Т. (2024). Компаративний аналіз художнього твору та його кіноадаптації як засіб осмислення літератури (на матеріалі роману Ф.С.Фіцджеральда «Великий Гетсбі»). *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2024. № 1 (25). С. 310–322 URL: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2024.25.310-322>
6. Таратута, С., Мельник, Т. (2022). Роман Р.Бредбері «451° за Фаренгейтом» та його екранізація: спроба компаративного аналізу. *Вісник Одеського національного університету*. Том 27. Випуск 1(25). 2022. Серія Філологія. С. 55–62
7. Ткаченко, Н. (2019). Естетика сучасної екранізації жіночої прози: між традицією та модерном. *Вісник Київського університету культури і мистецтв*, 4(2), 131–138.
8. Austen, J. (1813). *Pride and Prejudice*. London: T. Egerton.
9. Bahrani, R. (Director). (2018). *Fahrenheit 451* [Film]. HBO Films.
10. Bradbury, R. (1953). *Fahrenheit 451*. New York: Ballantine Books.
11. Cartmell, D., & Whelehan, I. (2010). *Screen Adaptation: Impure Cinema*. London: Palgrave Macmillan.
12. Fitzgerald, F. S. (1925). *The Great Gatsby*. New York: Scribner.
13. Hutcheon, L. (2013). *A Theory of Adaptation* (2nd ed.). New York: Routledge.
14. Luhrmann, B. (Director). (2013). *The Great Gatsby* [Film]. Warner Bros.
15. Sanders, J. (2006). *Adaptation and Appropriation*. London: Routledge.
16. Truffaut, F. (Director). (1966). *Fahrenheit 451* [Film]. Rank Film Distributors.
17. Wright, J. (Director). (2005). *Pride & Prejudice* [Film]. Universal Pictures.

УДК 821.111'06-31-93.091

DOI: 10.31652/2786-9083-2025-6(2)-110-119

*Мирослава Шевченко, магістрантка кафедри германської філології,
перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
smyroslava29@gmail.com
УДК 821.111'06-31-93.091*

**ПРОБЛЕМА ДЕСТРУКТИВНИХ СТОСУНКІВ У СУЧАСНІЙ
ЛІТЕРАТУРІ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ**